

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Ing. P. C.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. M. S., advokátom so sídlom v N., proti odporcovi **G., a.s. v likvidácii**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenému **A., s.r.o.**, so sídlom v T., IČO: X., **o neplatnosť skončenia pracovného pomeru**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 7 C 225/2007, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 9. septembra 2009 sp. zn. 5 Co 2/2009, 5 Co 3/2009, 5 Co 4/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 9. septembra 2009 sp. zn. 5 Co 2/2009, 5 Co 3/2009, 5 Co 4/2009 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 15. októbra 2008 č.k. 7 C 225/2007-312: 1. určil, že skončenie pracovného pomeru výpoveďou danou navrhovateľovi odporcom 11. júna 2007 je neplatné a pracovný pomer ďalej trvá, 2. odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 638 988 Sk s príslušenstvom určeným a špecifikovaným v tomto bode výrokovej časti rozsudku, 3. v prevyšujúcej časti návrh zamietol, 4. rozhodol o povinnosti odporcu nahradiť trovy štátu a 5. rozhodol o povinnosti odporcu nahradiť trovy navrhovateľovi. Výrok 1. odôvodnil poukazom na výsledky vykonaného dokazovania, ktorými mal preukázané, že v danom prípade nebola splnená hmotnoprávna podmienka platného skončenia pracovného pomeru výpoveďou zamestnávateľa – jej predchádzajúce prerokovanie zástupcami zamestnancov (§ 74 Zákonníka práce). U odporcu v tom čase pôsobila základná organizácia OZ K.. Pred doručením výpovede navrhovateľovi sa

uskutočnilo stretnutie medzi odporcom a predsedom a podpredsedom výboru základnej organizácie OZ K.. Odborovým orgánom oprávneným konať v mene základnej organizácie OZ K. je výbor ako kolektívny orgán, nie však predseda ani podpredseda výboru základnej organizácie. Predseda výboru je síce podľa stanov oprávnený konať v mene výboru, aby však došlo k prerokovaniu výpovede so zamestnávateľom, muselo by mu byť najprv známe stanovisko ostatných členov výboru k výpovedi, čo ale v danej veci nebolo splnené. Prerokovanie výpovede len s predsedom a podpredsedom výboru základnej odborovej organizácie bez poznania stanoviska ostatných členov tohto výboru je negovaním postavenia uvedeného kolektívneho orgánu. I keď výpoveď bola napokon prerokovaná aj samotným výborom základnej organizácie, k jej prerokovaniu došlo až po doručení výpovede navrhovateľovi. Z týchto dôvodov dospel súd prvého stupňa k záveru, že výpoveď je neplatný právny úkon. V nadväznosti na to priznal navrhovateľovi náhradu mzdy vychádzajúcu z priemerného mesačného zárobku navrhovateľa, ktorý nebol medzi účastníkmi sporný. Popri náhrade mzdy priznal navrhovateľovi aj úrok z omeškania. O trovách konania účastníkov rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 3 a § 148 ods. 1 O.s.p. Tento rozsudok napadol odporca odvolaním.

Uznesením z 13. novembra 2008 č.k. 7 C 225/2007-315 uložil súd prvého stupňa odporcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok 3 000 Sk za návrh na začatie konania o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Uvedené uznesenie napadol odporca odvolaním.

Uznesením z 13. novembra 2008 č.k. 7 C 225/2007-316 súd prvého stupňa zaviazal odporcu zaplatiť súdny poplatok 38 334 Sk za návrh na začatie konania o zaplatenie náhrady mzdy. Proti tomuto uzneseniu podal odporca odvolanie.

Po podaní odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa podal navrhovateľ návrh na pripustenie zmeny účastníka konania na strane odporcu. Na jeho odôvodnenie uviedol, že odporca v priebehu konania uzatvoril s N., a.s. dohodu o prechode práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov, na základe ktorej s účinnosťou od 1. júna 2008 prešli všetky práva a povinnosti voči zamestnancom z odporcu na túto spoločnosť. Keďže k uvedenému dňu pracovnoprávny pomer navrhovateľa u odporcu trval, prešli aj práva a povinnosti z tohto pracovného vzťahu na menovanú spoločnosť.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací rozsudkom z 9. septembra 2009 sp. zn. 5 Co 2/2009, 5 Co 3/2009, 5 Co 4/2009: 1. návrh navrhovateľa na pripustenie zmeny účastníka konania na strane odporcu zamietol, 2. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh na začatie konania zamietol, 3. obe napadnuté uznesenia súdu prvého stupňa zrušil a 4. navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi do 15 dní náhradu trov konania 4 543,88 €. Vychádzal z toho, že 11. júna 2007 sa uskutočnilo rokovanie odporcu so zástupcami OZ K. pôsobiacej pri odporcovi. Podľa zápisnice, ktorá bola spísaná o tomto rokovaní, boli predseda a podpredseda tejto odborovej organizácie (oprávnení konať za jej výbor) oboznámení s rozhodnutím o organizačných a personálnych zmenách, v spojitosti s ktorými došlo o. i. k zrušeniu pracovného miesta navrhovateľa. Informovaní boli tiež, že vo vzťahu k navrhovateľovi odporca volí z tohto dôvodu postup v zmysle § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce s tým, že pre navrhovateľa nemá žiadne voľné pracovné miesto, ktoré by zodpovedalo jeho schopnostiam a kvalifikácii. Prítomní zástupcovia odborovej organizácie uviedli, že k týmto zmenám nemajú žiadne pripomienky ani výhrady a berú ich na vedomie. Zároveň vyhlásili, že uvedené skutočnosti oznámia ostatným členom výboru základnej odborovej organizácie. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel po posúdení týchto skutkových okolností k záveru, že prerokovanie predmetnej výpovede na stretnutí odporcu s predsedom a podpredsedom výboru základnej organizácie OZ K. spĺňa hmotnoprávnu podmienku platnosti výpovede podľa § 74 Zákonníka práce, a to predovšetkým z dôvodu, že konanie týchto funkcionárov výboru treba považovať za konanie samotnej odborovej organizácie. Navyše, prípadná „absencia kreovania vôle právnickej osoby ako určitého rozhodovania vo vnútri štatutárneho orgánu, nie je dôvodom neplatnosti, či neúčinnosti prejavu vôle právnickej osoby voči tretím osobám. Aj keď kreovanie vôle by logicky malo predchádzať samotnému prejavu vôle navonok, z hľadiska platnosti právneho úkonu, ktorý činí právnická osoba je rozhodujúce, či vôľa právnickej osoby bola prejavená predpísaným spôsobom, teda konaním jej štatutárneho orgánu. Ak sa tak stalo, ochrana právnej istoty tretích osôb, s ktorými právnická osoba konala, vyžaduje, aby sa úkony právnickej osoby pokladali za platné a účinné, aj keď kreovanie vôle absentuje alebo ho nie je možné zistiť“. V ďalšom odvolací súd prisvedčil navrhovateľovi, že „pod prerokovaním treba rozumieť výmenu názorov, dialóg medzi konajúcimi stranami. Zo zápisu o jednaní zo dňa 11. júna 2007 podľa odvolacieho súdu vyplýva, že k takémuto prerokovaniu výpovede odporcu z pracovného pomeru došlo“. Odporca oboznámil zástupcov zamestnancov s rozhodnutím o organizačno-personálnych zmenách a tiež s výpoveďou navrhovateľovi. Zástupcovia zamestnancov to vzali na vedomie a nemali k tomu žiadne výhrady alebo

pripomienky. Bola im vytvorená možnosť podľa § 74 Zákonníka práce využiť zákonnú lehotu, v rámci ktorej by dokázali kreovať vôľu odborového orgánu k prejednávanej otázke v rámci výboru základnej organizácie. Mohli si samotné prerokovanie výpovede vyhradiť na neskorší čas. Osoby konajúce v mene odborového orgánu to ale neurobili, na mieste prejavili vôľu odborového orgánu a výpoveď s odporcom prerokovali. Vzhľadom na to odvolací súd dospel k záveru, že predmetná hmotnoprávna podmienka platnosti výpovede bola splnená. Keďže pracovný pomer navrhovateľa skončil platnou výpoveďou, nebol opodstatnený návrh navrhovateľa na zmenu účastníka konania na strane odporcu (§ 92 ods. 2 a 3 O.s.p.), preto predmetný návrh zamietol. Vo veci samej rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh na určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou zamietol s tým, že ďalšie dôvody neplatnosti výpovede neboli dané. Zrušenie oboch odvolaniami napadnutých uznesení súdu prvého stupňa odôvodnil odvolací súd tým, že v konečnom dôsledku nedošlo k prechodu poplatkovej povinnosti z navrhovateľa (v predmetnom konaní zo zákona oslobodeného od platenia súdnych poplatkov) na odporcu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a 2, § 142 ods. 1 a § 150 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie, v ktorom uviedol, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Podľa názoru dovolateľa mu odvolací súd odňal možnosť konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. procesne nesprávnym postupom, v rámci ktorého mu na záver pojednávania neumožnil, aby sa vyjadrili k dokazovaniu a prípadne predniesol ďalšie návrhy na vykonanie alebo doplnenie dokazovania. Odvolací súd porušil „dokazovanie“ urobil len narýchlo a formálne. Jeho rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené – odvolací súd sa v odôvodnení zaoberal iba otázkou splnenia hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede zamestnávateľa, s ďalšími namietanými dôvodmi neplatnosti výpovede nevysporiadal a len odkázal na dôvody uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa. Nesprávnosť právneho posúdenia veci, na ktorom spočíva napadnutý rozsudok, vyvodzoval dovolateľ z viacerých dôvodov, predovšetkým z toho, že formálnym prerokovaním organizačných zmien (a nie samej výpovede), navyše len s dvomi členmi výboru odborovej organizácie nemohlo dôjsť k splneniu hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede v zmysle § 74 Zákonníka práce. K splneniu tejto podmienky nemohlo dôjsť ani ak by sa uvažovalo o uplatnení fikcie uvedenej v tomto ustanovení, lebo výboru nebola doručená zákonom predpokladaná písomná žiadosť.

Odvolačný súd prehliadol a právne neposúdil dôsledky toho, že v čase „prerokovania“ výpovede zástupcami zamestnancov pôsobili u odporcu popri sebe dve samostatné odborové organizácie a zamestnávateľ neexistoval, ktorá z nich je príslušná na to, aby vopred prerokovala výpoveď danú navrhovateľovi. Odporca postupoval v rozpore so zákonom a navrhovateľovi neponúkol žiadne vhodné pracovné miesto zodpovedajúce jeho kvalifikácii a skúsenostiam. Odvolačný súd sa vôbec nezaoberal otázkou, či o organizačnej zmene (§ 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce) skutočne rozhodol zamestnávateľ; toto oprávnenie malo totiž iba predstavenstvo odporcu, takže samotný generálny riaditeľ nebol osobou oprávnenou o tom rozhodnúť. Výpoveď daná navrhovateľovi je neplatná aj preto, lebo v nej nebol dostatočne skutkovo vymedzený dôvod výpovede. Chýba tiež príčinná súvislosť medzi údajnými organizačnými zmenami a výpoveďou. Z týchto dôvodov navrhovateľ žiadal napadnutý rozsudok buď zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, alebo zmeniť a jeho návrhu vyhovieť.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že postupom súdu na odvolacom pojednávaní nebola navrhovateľovi odňatá možnosť konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a „jediný sporný hmotnoprávny dôvod spočíval v otázke, či vopred zamestnávateľ s odborovým orgánom prerokoval výpoveď dovolateľa. Táto okolnosť však bola dokázaná v konaní na prvom stupni, ibaže oba sudy si rozdielne vyložili právne následky z toho plynúce. Nebolo úmyslom ani záujmom zákonodarcu tak formálno-rigidne riešiť účasť odborov na skončení pracovného pomeru zamestnancov, a už vôbec nie pri zamestnancovi, ktorý nebol odborovým funkcionárom, dokonca ani zamestnancom odborovo organizovaným. Predsa ak nemá mať predbežné (či už kladné alebo záporné) stanovisko odborového orgánu k výpovedi žiadny vplyv na zmenu či zánik právneho pomeru, tak postačí iba žiadosť zamestnávateľa o prerokovanie adresovaná odborovému orgánu“. Postup odporcu na rokovaní so zástupcami zamestnancov plne zodpovedal § 74 Zákonníka práce. K zvyšným častiam dovolania sa odporca nevyjadril. Žiadal dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho

pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok treba zrušiť.

Dovolací súd vzhľadom na obsah dovolania a s prihliadnutím na § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade vymenovanej v § 237 O.s.p. O takúto vadu ide, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Pre záver o existencii takejto procesnej vady nie je rozhodujúci subjektívny názor účastníka, ale len zistenie, že v konaní došlo k niektorej z taxatívne vymenovaných väd.

Navrhovateľ vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Dovolateľ tvrdí, že odvolací súd mu odňal možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorý porušuje ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv v tomto súdnom konaní.

O tom, ako v tej – ktorej veci prebiehalo pojednávanie, si dovolací súd môže urobiť obraz len zo zápisnice o pojednávaní (§ 40 O.s.p.). Odvolací súd na str. 4 svojho rozsudku uviedol, že v priebehu odvolacieho konania zopakoval dokazovanie podľa § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. oboznámením zápisu o prejednaní organizačnej zmeny a s tým súvisiacej výpovede z 11. júna 2007 a oboznámením článku 25 ods. 1 a 3 Stanov OZ K.. Zo spisu vyplýva, že na pojednávaní 9. septembra 2009 (č.l. 395 spisu) predmetné listiny oboznámil a hneď vyhlásil rozsudok.

1. V občianskom súdnom konaní má účastník konania procesné oprávnenie vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (viď § 123 O.s.p.). Právo účastníkov vyjadriť sa k vykonaným dôkazom sa v konaní realizuje tak, že predseda senátu

spravidla bezprostredne po vykonaní každého dôkazu umožní účastníkovi, aby sa k nemu vyjadril a aby uviedol všetko, čo pri hodnotení vykonaného dôkazu považuje za významné. Vyjadrenie k vykonanému dôkazu je jedným z podkladov, na základe ktorých súd pri rozhodovaní vo veci samej hodnotí dôkazy. Procesnú možnosť účastníka vyjadriť sa k vykonanému dôkazu (napr. z hľadiska vierohodnosti svedka a jeho vzťahu k prejednávanej veci, pravosti a správnosti listiny, osoby a odbornej spôsobilosti znalca, vecnej správnosti postupu súdu pri vykonávaní ohliadky a pod.) musí súd vytvoriť účastníkovi v rámci dokazovania. Zo zápisnice z pojednávania pred odvolacím súdom v danej veci nevyplýva, že by súd na pojednávaní po vykonaní dokazovania vytvoril navrhovateľovi procesnú možnosť vyjadriť sa k dôkazom, ktoré boli vykonané na odvolacom pojednávaní. Na základe toho dospel dovolací súd k záveru, že postupom odvolacieho súdu bola navrhovateľovi odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

2. Účastník občianskeho súdneho konania má tiež právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (§ 118 ods. 4 O.s.p.). V rámci toho sa môže napríklad vyjadriť, z akých skutkových záverov by mal súd vychádzať, alebo ako by mal súd vec posúdiť po právnej stránke. Ide o neodňateľné právo účastníka a ak mu ho súd odoprie, odníme mu možnosť konať pred súdom a realizovať procesné práva účastníka konania (viď tiež rozhodnutie publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 49/1998). Obsah vyššie uvedenej zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom svedčí o tom, že odvolací súd v danej veci nevytvoril navrhovateľovi konania procesnú možnosť vyjadriť sa v zmysle § 118 ods. 4 O.s.p. Dovolateľ preto opodstatnene namieta, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Z dôvodov uvedených vyššie pod 1. a 2. dospel dovolací súd k záveru, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Každá procesná vada konania, ktorá je uvedená v § 237 O.s.p., je zo zákona dôvodom zakladajúcim vždy nielen prípustnosť dovolania, ale tiež jeho opodstatnenosť. Rozhodnutie, ktorému predchádzala niektorá z týchto vád, nemôže byť považované za vecne správne. Prax dovolacieho súdu je jednotná v tom, že pokiaľ sa v dovolacom konaní zistí (vyjde najavo) procesná vada uvedená v § 237 O.s.p., dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby posudzoval opodstatnenosť uplatnenia dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2

písm. b/ a c/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 186/2009, 2 Cdo 76/2009, 3 Cdo 34/2009, 4 Cdo 142/2009, 5 Cdo 146/2009).

Dovolací súd z dôvodov vyššie uvedených zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.) bez toho, aby pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti námietky dovolateľa, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. majúcej za následky nesprávne rozhodnutie vo veci (o vadu tejto povahy ide tiež v prípade nepreskúmateľnosti rozhodnutia – viď R 111/1998) a že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). S podstatou, dôsledkami a súvislosťami týchto námietok sa vyporiada súd, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková